SOOVITUSED

KOMISJONI SOOVITUS,

12. märts 2013,

Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikuma ja tõhusama läbiviimise kohta

(2013/142/EL)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 2 on sätestatud, et kodanikud on liidu tasandil otseselt esindatud Euroopa Parlamendis. See aitab tagada, et otsuste tegemise tasandil on olemas demokraatlik kontroll ja vastutus.

(2) Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 3 kinnitatakse, et igal kodanikul on õigus osaleda liidu demokraatias ja et otsused tehakse nii avalikult ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik.

(3) Lissaboni lepinguga suurendatakse liidu kodanike rolli poliitiliste otsustajatena, luues selge seose kodanike, nende poliitiliste õiguste kasutamise ja liidu demokraatliku otsuste tegemise protsessi vahel.

(4) ELi otsuste tegemise protsessi demokraatliku legitiimsuse suurendamine ja süsteemi kodanikulähedasemaks muutmine on eriti oluline finants- ja riigivõlakriisi lahendamiseks vajalike meetmete võtmist silmas pidades.

(5) Komisjoni 28. novembri 2012. aasta teatises „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava – üleeuroopalise arutelu avamine" [1] on rõhutatud, et suurem demokraatlik legitiimsus ja vastutus on Euroopa Liidu iga reformi vajalikud osad.

(6) Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 4 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 12 lõikes 2 on Euroopa tasandi erakondadele antud tähtis roll, rõhutades nende panust euroopaliku poliitilise teadvuse kujundamisel ja liidu kodanike tahte väljendamisel.

(7) Selleks et Euroopa tasandi erakonnad saaksid oma ülesande täies ulatuses täita, esitas komisjon 12. septembril 2012 määruse ettepaneku, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist [2]. Ettepaneku eesmärk on tuua Euroopa tasandi erakonnad paremini esile ning muuta nende rahastamise eeskirjad paindlikumaks, läbipaistvamaks ja tõhusamaks. Komisjoni ettepanekus on samuti ette nähtud, et Euroopa tasandi erakonnad võtavad Euroopa Parlamendi valimistega seoses kõik vajalikud meetmed, et teavitada ELi kodanikke liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelisest seotusest. Pärast vastuvõtmist tunnistatakse uue määrusega kehtetuks ja asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2004/2003 Euroopa tasandi erakondi reguleerivate määruste ja erakondade rahastamise eeskirjade kohta [3].

(8) Selge seose loomine liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahel peaks võimaldama Euroopa tasandi erakondadel liidu kodanike soove vahetumalt väljendada ning aitama jõuliselt kaasa liidu otsuste tegemise protsessi läbipaistvamaks muutmisele.

(9) Euroopa Parlamendi valimiste läbipaistvamaks muutmine aitab paremini peegeldada Lissaboni lepinguga Euroopa Parlamendile antud suuremat rolli ja pädevust. Selleks et institutsioone tihedamalt ühendada, on vaja kodanikud liidu demokraatlikule protsessile lähemale tuua.

(10) Lisaks teavitamiskohustusele, mis on Euroopa tasandi erakondadele ette nähtud komisjoni määruse ettepanekuga Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamise kohta, tooksid lisameetmed Euroopa tasandi erakonnad kogu valimisprotsessi kestel – kampaaniast hääletamiseni – paremini esile ning võimaldaksid neil tõhusalt ületada lõhe poliitika ja liidu kodanike vahel.

[1] COM(2012) 777 final/2.

[2] COM(2012) 499 final.

[3] ELT L 297, 15.11.2003, lk 1.

(11) Mitmes liikmesriigis on juba pikaajaline tava, et mõned või kõik erakonnad näitavad Euroopa Parlamendi valimissedelil, millisesse Euroopa tasandi erakonda nad kuuluma hakkavad. Selleks et teha Euroopa tasandi erakonnad kogu valimisprotsessi jooksul paremini märgatavaks, on tähtis, et kõik liikmesriigid toetaksid ja lihtsustaksid valijaskonnale teabe jagamist selle kohta, millisesse Euroopa tasandi erakonda liikmesriigi erakonnad kuuluksid. Muutmaks Euroopa Parlamendi valimised läbipaistvamaks, suurendades samal ajal Euroopa Parlamendi valimisprotsessis osalevate erakondade vastutust ja valijate usaldust sellesse protsessi, peaksid liikmesriikide erakonnad juba enne valimisi avalikustama, millisesse Euroopa tasandi erakonda nad kuuluksid. Lisaks erinevatele üritustele, nagu parteikongressid, on liikmesriikide erakondade valimiskampaania tõepoolest kõige õigem koht, kus see kuuluvus teatavaks teha ja seda reklaamida.

(12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1093/2012/EL [1] kuulutati 2013. aasta Euroopa kodanike aastaks. Kodanike võimu suurendamine Euroopa Parlamendi valimistel on oluline ettevõtmine sellel aastal.

(13) Alates Lissaboni lepingu vastuvõtmisest valib komisjoni presidendi Euroopa Parlament Euroopa Liidu lepingu artikli 17 lõikes 7 ette nähtud korras ja võttes arvesse Lissaboni lepingu deklaratsioonis nr 11 ette nähtud tingimusi. Kõnealustes lepingutes on nõutud, et arvesse tuleb võtta Euroopa Parlamendi valimisi ja et komisjoni presidendi valimisel peavad Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Parlament nõu pidama. Need sätted näitavad Euroopa Parlamendi suuremat rolli komisjoni presidendi ametisse määramisel ja Euroopa Parlamendi valimiste tulemuste olulisust selles protsessis.

(14) Euroopa Parlament kutsus oma 22. novembri 2012. aasta resolutsioonis Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste kohta [2] Euroopa tasandi erakondi üles esitama oma kandidaat komisjoni presidendi kohale, märkides, et need kandidaadid peaksid mängima valimiskampaanias juhtrolli, tehes seda eelkõige oma programmi isikliku tutvustamisega kõikides liikmesriikides. Resolutsioonis rõhutati veel Euroopa Parlamendi valimiste suuremat rolli komisjoni presidendi valimisel.

(15) 28. novembri 2012. aasta teatises „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava – üleeuroopalise arutelu avamine" tõstis komisjon ühe tähtsa ettevõtmisena Euroopa tõelise poliitilise ruumi kujundamisel esile asjaolu, et Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimistel nimetavad Euroopa tasandi erakonnad komisjoni presidendi kandidaadid.

(16) Seega on oluline teavitada liidu kodanikke nende hääle määravast rollist komisjoni presidendi valimisel ja sellele kohale kandidaatide esitamisest, keda toetavad erakonnad, kellele nad Euroopa Parlamendi valimistel oma hääle annavad.

(17) Kui Euroopa tasandi erakonnad ja liikmesriikide erakonnad teevad Euroopa Parlamendi valimistel teatavaks, millist komisjoni presidendi kandidaati nad toetavad, ja selle kandidaadi valimisplatvormi, muutub selgeks ka seos liidu kodaniku poolt Euroopa Parlamendi valimistel erakonnale antava hääle ja komisjoni presidendi kandidaadi vahel, keda see erakond toetab. See tugevdaks komisjoni presidendi mandaati, komisjoni vastutust Euroopa Parlamendi ja Euroopa valijate ees ning suurendaks üldisemalt liidu otsustetegemise protsessi demokraatlikku legitiimsust. Poliitiliste esinemiste eesmärk on anda valijatele võimalus teha teadlikke otsuseid. Seega on asjakohane, et liikmesriigi erakonnad kasutaksid seda vahendit, et teha teatavaks, millist komisjoni presidendi kandidaati nad toetavad ja tutvustaksid selle kandidaadi valimisplatvormi.

(18) Euroopa Parlamendi valimised toimuvad praegu mitme päeva jooksul, kuna valimised on liikmesriigiti erinevatel päevadel. Ühine Euroopa hääletamispäev, kus valimisjaoskonnad suletakse ühel ajal, peegeldaks paremini kodanike ühist osalust kogu liidus ja moodustab seega ELi tugisambaks oleva osalusdemokraatia osa.

(19) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 22 lõikele 2, mida rakendatakse nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiiviga 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel, [3] on liidu kodanikel õigus hääletada ja esitada oma kandidatuur Euroopa Parlamendi valimistel oma elukohaliikmesriigis.

(20) Direktiiviga 93/109/EÜ on loodud teabevahetusmehhanism, mille eesmärk on tagada, et kodanikud ei saaks samadel valimistel hääletada ega esitada oma kandidatuuri rohkem kui ühes liikmesriigis.

[1] ELT L 325, 23.11.2012, lk 1.

[2] Euroopa Parlamendi resolutsioon, 22. november 2012, Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste kohta (2012/2829(RSP)).

[3] EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34.

(21) Mitmes direktiivi 93/109/EÜ kohaldamise kohta esitatud komisjoni aruandes [1], millest viimane on 2010. aasta aruanne 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimiste kohta, [2] on välja toodud puudused selles mehhanismis, mis peaks aitama vältima mitmekordset hääletamist ja kandidatuuri seadmist. Need puudused on tingitud eelkõige sellest, et direktiivis ette nähtud teavitamiskohustust järgides esitavad elukohaliikmesriigid päritoluliikmesriigile ebapiisavad isikuandmed. Puuduste põhjuseks on ka liikmesriikide erinevad valimiskalendrid. Selle tulemusena ei saa päritoluliikmesriik identifitseerida paljusid liidu kodanikke, kes on end hääletama registreerunud oma elukohaliikmesriigis.

(22) Meetmetega, mis põhinevad liikmesriikide ekspertidega peetud laiapõhjalistel aruteludel ja kindlaks tehtud headel tavadel, saaks tõhusalt kõrvaldada mõned nimetatud puudustest, et tõhustada mehhanismi toimimist 2014. aasta Euroopa Parlamendi valimistel ja vähendada liikmesriikide ametiasutuste halduskoormust.

(23) Enamik liikmesriike on direktiivi 93/109/EÜ raames juba loonud ühtse kontaktasutuse hääletajate ja kandidaatide kohta andmete vahetamiseks. Mehhanismi üldine tõhusus suureneks, kui kõik liikmesriigid looksid sellise asutuse.

(24) Valijate nimekirjade sulgemise kuupäev on liikmesriigiti väga erinev, varieerudes kahest kuust kuni kahe päevani enne valimispäeva. Mehhanism oleks tõhusam, kui liikmesriigid saadaksid teise liikmesriigi hääletamisprotsessi ajakava arvesse võttes hääletajate andmed päritoluliikmesriigile sellise ajastusega, et seal oleks riigisisese korralduse järgi veel võimalik vajalikke meetmeid võtta. Parandada võiks veel mitmeid teisi andmeedastuse tehnilisi elemente, et muuta mehhanismi toimimine tõhusamaks. Siinkohal võib mainida ühist elektroonilist vormi ja märgistikku ning isikuandmete nõuetekohase kaitse tagamiseks kasutatavat ülekandeviisi ja krüpteerimismeetodit.

(25) Kui elukohaliikmesriigid esitaksid teatavaid täiendavaid isikuandmeid valijate kohta, mida ei ole direktiivis 93/109/EÜ sõnaselgelt nõutud, muudaks see päritoluliikmesriikidel oma kodanike identifitseerimise valijate nimekirjades lihtsamaks. Isikuandmed, mis võivad mehhanismi tõhususe seisukohalt vajalikud olla, on liikmesriigiti erinevad.

(26) Isikuandmete töötlemine teabevahetusmehhanismi raames peab olema kooskõlas riigisiseste seadustega, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta [3],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

VALIMISTE DEMOKRAATLIK LÄBIVIIMINE

Toetada ja lihtsustada teabe esitamist hääletajatele liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelise seotuse kohta

1. Liikmesriigid peaksid toetama ja lihtsustama valijaskonnale teabe esitamist liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelise seotuse kohta enne Euroopa Parlamendi valimisi ja valimiste ajal, muu hulgas lubades see seotus märkida kõnealustel valimistel hääletussedelile ja kutsudes erakondi üles seda tegema.

Teavitada hääletajaid liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelisest seotusest

2. Euroopa Parlamendi valimistel osalevad liikmesriikide erakonnad peaksid juba enne valimisi avalikustama, millisesse Euroopa tasandi erakonda nad kuuluksid. Liikmesriikide erakonnad peaksid seda seotust reklaamima nähtavalt kõikidel kampaaniamaterjalidel ning teadete ja poliitiliste esinemiste korral.

Euroopa Komisjoni presidendi kandidaadi toetamine

3. Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakonnad peaksid enne Euroopa Parlamendi valimisi teatavaks tegema, millist kandidaati Euroopa Komisjoni presidendi kohale nad toetavad ja tutvustama tema valimisplatvormi.

Liikmesriikide erakonnad peaksid tagama, et nad Euroopa Parlamendi valimistega seotud poliitilistes esinemistes teavitaksid kodanikke ka kandidaadist, kelle valimist nad Euroopa Komisjoni presidendi kohale toetavad ja tutvustama tema valimisplatvormi.

Ühine hääletuspäev

4. Liikmesriigid peaksid kokku leppima Euroopa Parlamendi valimiste ühises päevas, kus valimisjaoskonnad suletakse ühel ja samal ajal.

VALIMISTE TÕHUS LÄBIVIIMINE

Ühine kontaktasutus

5. Liikmesriigid peaksid looma ühise kontaktasutuse, kes vastutab valijaid käsitlevate andmete vahetamise eest direktiivi 93/109/EÜ artikli 13 rakendamise raames.

Andmete edastamine

6. Liikmesriigid peaksid maksimaalselt arvesse võtma teiste liikmesriikide valimiskorda. Elukohaliikmesriik peaks andmed

[1] KOM(97)731 (lõplik), KOM(2000)843 (lõplik), KOM(2006)790 (lõplik).
[2] KOM(2010) 605 (lõplik).
[3] EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

valijate kohta saatma sellise ajastusega, et asjaomasel päritoluriigil oleks võimalik asjakohaseid meetmeid võtta.

Lisaandmed tõhusama identifitseerimise võimaldamiseks

7. Elukohaliikmesriike kutsutakse üles edastama lisaks direktiivi 93/109/EÜ artikliga 9 ette nähtud isikuandmetele kõik asjakohased isikuandmed, mida hääletaja päritoluliikmesriik võib vajada hääletaja identifitseerimiseks.

Tehnilised vahendid andmete turvaliseks ja tõhusaks edastamiseks

8. Direktiivi 93/109/EÜ artiklis 13 sätestatud andmevahetuseks peaksid liikmesriigid kasutama ühtseid ja turvalisi elektroonilisi vahendeid, nagu on esitatud lisas. Liikmesriigid peaksid andmed edastama ühtse paketina päritoluliikmesriigi kaupa, millele lisandub hilisemas etapis vajaduse korral veel üks edastamine andmete ajakohastamiseks.

Soovitus on adresseeritud liikmesriikidele ning Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakondadele.

Brüssel, 12. märts 2013

Komisjoni nimel

asepresident

Viviane REDING

LISA

Direktiivi 93/109/EÜ artikli 13 rakendamise üksikasjalik tehniline kord

1. Direktiivi 93/109/EÜ artikliga 13 ette nähtu andmevahetuseks peaksid liikmesriigid kasutama XML-formaadis dokumente. Neid XML-dokumente tuleks edastada üksnes elektroonilisel teel turvalise ühenduse kaudu.

2. Liikmesriigid peaksid teabevahetusmehhanismis hääletajate andmete salvestamiseks ja edastamiseks kasutama universaalset 8bitist teisendusvormingut UTF-8.

3. Liikmesriigid peaksid edastatud isikuandmete nõuetekohase kaitse tagamiseks kasutama W3C soovitust XML-vormingus krüpteerimise ja dekrüpteerimise kohta, mis hõlmab avaliku võtme ja isikliku võtme vahetamist.